

Μουσικόκριτικές περιηγήσεις

Γράφει ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
 Π. ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ - ΣΓΟΥΡΔΑΣ

Τον περασμένο Αύγουστο ο Aldo Ciccolini γιόρτασε τα ογδόντα του χρόνια. Σήμερα θεωρείται ένας από τους σπουδαιότερους και μάλλον τελευταίους εκπροσώπους της μεγάλης ρομαντικής Σχολής του πιάνου. Μιας Σχολής που εγκαινιάζεται κατά τον δέκατο ένατο αιώνα και αριθμεί στους εκπροσώπους τους έναν Frederic Chopin και έναν Franz Liszt.

Αξίζει εδώ να αναφέρουμε ότι άλλος ένας σημαντικός πιανίστας, της «χρυσής πιανιστικής σχολής», δέκα χρόνια μεγαλύτερος από τον Ciccolini, είναι ο Αμερικανός Earl Wild: οι δύο αυτοί θρύλοι των πλήκτρων συνεχίζουν να εκπλήσσουν και να γοητεύουν το παγκόσμιο φιλόμουσο κοινό με εμφανίσεις και ηχογραφήσεις υψηλού μουσικού ενδιαφέροντος. Ο Ciccolini γεννήθηκε στη Νάπολη, κατάγεται από την Πάρμα, εγκαίνιασε τη σταδιοδρομία του ως παιδί θαύμα, κέρδισε πολλά βραβεία, συνεργάστηκε με κορυφαίους αρχιμουσικούς και διάσημες ορχήστρες, ασχολήθηκε με τη διδασκαλία και εδώ και δεκαετίες διαμένει στο Παρίσι, την πόλη που τον ανέδειξε στα πρώτα του βήματα. Στο ευρύτερο κοινό είναι γνωστός από τις πολυάριθμες ηχογραφήσεις του, στις οποίες περιλαμβάνονται λιγότερο γνωστά έργα του πιανιστικού ρεπερτορίου.

Μετά από διάστημα πάρα πολλών ετών, επισκέφθηκε την Αθήνα για ένα ρεσιτάλ στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (ΜΜΑ, 26/1) ικανοποιώντας τους λάτρεις του πιάνου και όσους τον παρακολούθησαν στη δημιουργία μιας φορτισμένης με έντονο ρομαντισμό ατμόσφαιρας. Με ανεπιτήδευτη άνεση και αμεσότητα έκφρασης ο εκλεκτός μουσικός φώτισε την ποιητική ονειροπόληση των δύο αυτών έργων. Ακολούθησε η Σονάτα αρ. 3, Op. 58, του ίδιου συνθέτη. Εδώ, μακριά από γρήγορες και βιαστικές ταχύτητες, χωρίς καμία διάθεση επίδειξης της τεχνικής και με θαυμάσιο δραματικό ένστικτο ο Ciccolini εξερεύνησε την εσωτερική ένταση, την αγωνία αλλά και τον ανήσυχο λυρισμό αυτής της παρτιτούρας που ολοκληρώθηκε κατά τη διάρκεια των θερινών μηνών του 1844. Η πλούσια ηχοχρωματική παλέτα του πιανίστα υπήρξε στοιχείο αξιοθαύμαστο τόσο κατά τις ερμηνείες των έργων του Πολωνού μουσουργού, όσο κατά τη διάρκεια εκείνων του Liszt. Η σκουρόχρωμη διάθεση της «Πένθιμης πομπής» (Funerailles), η διαβολικά εκρηκτική κίνηση της «Πόλκας του Μεφιστοφελή», ο εκστατικός λυρισμός της Παράφρασης του «Θανάτου της Ιζόλδης» από την όπερα Τριστάνος και Ιζόλδη του Richard Wagner και τέλος, η πλούσια σε θεματικό υλικό Συναυλιακή Παράφραση σε θέματα από την όπερα Rigoletto του Giuseppe Verdi βρήκαν τον Ciccolini σε εξαιρετική φόρμα. Με δοκι-

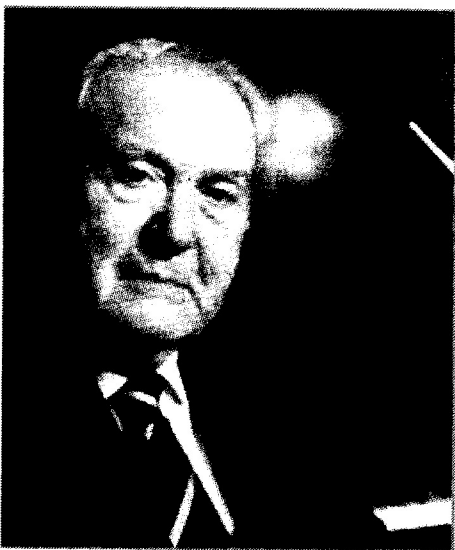
μασμένη εμπειρία και βαθιά κατανόηση του ζητούμενων αντιμετώπισε τον ερμηνευτικά εύφορο κόσμο του Liszt αναδεικνύοντας πρωτοτυπία σκέψης, τη λαμπρή και ενίοτε τολμηρή αρμονική γραφή, τις μεταμορφώσεις των θεμάτων και γενικότερα την άρτια επεξεργασία του μουσικού υλικού.

Συνοψίζοντας, το εκλεπτυσμένο και αριστοκρατικό παίξιμο του Ciccolini αποτέλεσε μοναδικό μάθημα μουσικής και πιανιστικής λογικής, καλού γούστου, σαφήνειας και καλλιτεχνικής γενναιοδωρίας. Εκτός προγράμματος ακούστηκαν δύο χοροί: ένα σύντομο Βαλς για πιάνο του Franz Schubert και στη συνέχεια «Ο Χορός της Φωτιάς», από το Μπαλέτο Ο Μάγος Έρωτας του Manuel De Falla (με πόση φλόγα και ταμπεραμέντο ερμηνεύτηκε το τελευταίο!). Περιμένουμε την επόμενη ελληνική εμφάνιση του πιανίστα που θα λάβει χώρα στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης. Στις 12/5, συμπράττοντας με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, ο Ciccolini θα ερμηνεύσει το σολιστικό μέρος του

Ο
 πιανίστας
 Andras
 Schiff

Δύο σπάνιοι πιανίστες ερμηνεύουν διάσημα έργα

Ο πιανίστας Aldo Ciccolini

Κοντσέρτου αρ. 2, Op. 18, του Sergey Rachmaninov.

Πάλι στην αίθουσα των Φίλων της Μουσικής, στις 30/1, στο πλαίσιο των μουσικών εκδηλώσεων για τον εορτασμό του έτους Mozart, παρακολούθησαμε συναυλία της ορχήστρας δωματίου Cappella Andrea Barca και του Ούγγρου Andras Schiff, τον οποίον απολαύσαμε στο διπλό ρόλο του πιανίστα και του μασέστρου. Η παραπάνω ορχήστρα, που φέρει το όνομα του πιανίστα, φίλου και θαυμαστή του Mozart, ιδρύθηκε με πρωτοβουλία του Schiff και αποτελείται από μουσικούς που δραστηριοποιούνται ως σολίστ ή μέλη συνόλων μουσικής δωματίου. Το πρόγραμμα της μοζάρτιας αθηναϊκής συναυλίας φιλοξένησε το Κοντσέρτο για πιάνο αρ. 17, KV 453, τη Συμφωνία αρ. 40, KV 551, «του Διός» και το Κοντσέρτο για πιάνο αρ. 27, KV 595 (τα δύο πρώτα έργα ακούστηκαν στο πρώτο μέρος), έργα που ολοκληρώθηκαν αντίστοιχα στα 1784, 1788 και 1791 (ύστατο έτος της ζωής του μουσουργού).

Οι εξαιρετές ποιότητες των ερμηνειών του Schiff είναι γνωστές και κάθε άλλο παρά διψεύστηκαν κατά την τελευταία αυτή ακρόαση τριών αριστουργημάτων του Mozart. Τόσο το παίξιμό του καλλιτέχνη όσο και η διεύθυνσή του χαρακτηρίζονταν από άνεση, φυσικότητα, ζηλευτό αυτοσχεδιαστικό οίστρο και εκπληκτικά αβίαστη ροή που θα μπορούσε να συγκριθεί με εκείνη του τρεχούμενου νερού. Το toucher του ήταν πανάλαφο, η δακτυλική κυριαρχία αναμφισβήτητη και η πλαστικότητα του παιξίματός του πραγματικά έξοχη. Η αισιοδοξία και η μεγαλοπρέπεια της μουσικής έφθαναν στον ακροατή με αμεσότητα (με πόση προσοχή, ομορφιά και απολλώνια χάρη χρωματίστηκε το χαμόγελο του καταληκτικού Allegro από το Κοντσέρτο αρ. 27). Στα αργά μέρη αποκάλυπτε τον χαρακτηριστικό οπερατικό λυρισμό. Η εδώ και χρόνια στενότερη σχέση του εν λόγω μουσικού με τις παρτιτούρες του Mozart τον οδηγεί σε θαυμαστά μονοπίατα που μόνο ένας γνώστης και

κάτοχος των μουσικών του συνθέτη μπορεί να ακολουθήσει. Οι ταχύτητες που επέλεγε ήταν καλά υπολογισμένες και επέτρεπαν σε επίμερους στοιχεία των παρτιτούρων να ανέλθουν στην επιφάνεια, οι τονισμοί πάντα σωστοί και γεμάτοι ζωντάνια, οι διάλογοι του πιάνου με την ορχήστρα, όπως και εκείνοι των διαφόρων οργάνων μεταξύ τους, έβρισκαν τις σωστές αναλογίες τους και ισορροπούνταν με ευφάνταστη τέχνη. Είναι γνωστό ότι πέραν του Mozart, ο Bach είναι ένας άλλος μεγάλος συνθέτης που έχει υπηρετηθεί με συνέπεια από τον Schiff. Και διόλου δεν μας εξέπληξε το γεγονός ότι ο Ούγγρος βιρτουόζος ανέδειξε με ανάγλυφο τρόπο την αντιστικτική γραφή του Mozart -που οφείλει πολλά στον Γερμανό Κάντορα- και όλες εκείνες τις έξοχες σε πρωτοτυπία ιδέες. Η ορχήστρα ακολούθησε με πίστη και αγάπη τον καθοδηγητή της σε μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα διαδρομή που δεν έχασε ούτε στιγμή τη λάμψη της. Οι μουσικοί του συνόλου έπαιξαν με ζέση, ενθουσιασμό, μουσικότητα και τεχνική δεινότητα. Στη Συμφωνία «του Διός» δεν δίστασαν, όπου ήταν απαραίτητο να μπολιάσουν τη μουσική με μεγαλόπρεπη δραματικότητα. Εκτός προγράμματος ακούσαμε το τελευταίο μέρος, Rondeau-Presto, από το Κοντσέρτο αρ. 9, KV 271, «Jeunehomme» που ολοκληρώθηκε το 1777. Το σπινηροβόλο πνεύμα και η δεξιοτεχνική διάθεση του μέρους αυτού ερμηνεύτηκαν με φινέτσα και άνετη δεξιοτεχνία.

Γνωρίζουμε ότι αυτή την περίοδο ο Schiff ερμηνεύει σε διάφορα μέρη του κόσμου και ηχογραφεί τον πλήρη κύκλο των πιανιστικών σονατών του Ludwig van Beethoven (μάλιστα για πρώτη φορά στη σταδιοδρομία του). Άραγε, μπορούμε να ελπίζουμε ότι στο προσεχές μέλλον το ΜΜΑ θα μας δώσει την ευκαιρία να εκτιμήσουμε αυτές τις νέες ερμηνευτικές εξερευνήσεις του χαρισματικού πιανίστα; Σε κάθε περίπτωση, θα άξιζε.

e-mail: sgourdas@acci.gr